

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за особените залози
(Обн., ДВ, бр. 100 от 1996 г.; изм. и доп., бр. 86 от 1997 г., бр. 42 от 1999 г., бр. 19 и 58 от 2003 г., бр. 34 и 43 от 2005 г., бр. 30, 34 и 80 от 2006 г. и бр. 53, 59 и 108 от 2007 г.)

§ 1. В чл. 22 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите "към Министерството на правосъдието" се заличават.

2. Създава се нова ал. 2:

"(2) Централният регистър е второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министъра на правосъдието."

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 2. Член 24 се изменя така:

"Чл. 24. (1) Регистърът е публичен. Всеки може да иска извършване на справка или издаване на удостоверение за липсата или за наличието на вписано обстоятелство и за документите, въз основа на които са извършени вписванията.

(2) Централният регистър осигурява възможност за извършване на справки чрез отдалечен достъп, за издаване на справки и удостоверения в електронна форма и предаването им по електронен път.

(3) Всеки има право на свободен и безплатен достъп до регистъра и до електронния образ на документите, въз основа на които са извършени вписванията и заличаванията."

§ 3. В глава пета се създава чл. 25а:

"Чл. 25а. (1) Двадесет и пет на сто от събраните по този закон такси постъпват като собствени приходи в бюджета на Централния регистър на особените залози.

(2) Средствата по ал. 1 се разходват само за:

1. развитие на материалната база, включително за информационно и технологично осигуряване, за повишаване на квалификацията и за стимулиране на служителите от регистъра в размер 90 на сто от средствата по ал. 1, при условия и по ред, определени с наредба на министъра на правосъдието;

2. допълнително материално стимулиране към основната заплата на служители от централната администрация на Министерството на правосъдието, пряко ангажирани с подпомагане дейността на регистъра, в размер 10 на сто от средствата по ал. 1 при условия и по ред, определени от министъра на правосъдието.”

§ 4. В чл. 26, ал. 3 се правят следните изменения:

1. Точка 11 се изменя така:

„11. запорът, наложен по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс;”.

2. Точки 12 и 13 се отменят.

§ 5. В чл. 27 се създава ал. 5:

“(5) Регистърът осигурява възможност за приемане на искания за вписване и заличаване в електронна форма и по електронен път съгласно Закона за електронния документ и електронния подпис. Когато се изисква подаването на документи с нотариална заверка, техният електронен образ се прилага към искането.”

§ 6. В чл. 32 ал. 5 се изменя така:

“(5) До извършване на публичната продан заложиият кредитор, който е пристъпил към изпълнение, може да поиска от съдебния или от публичния изпълнител предаване на заложеното имущество въз основа на удостоверение за вписано пристъпване към изпълнение. До изготвяне на разпределението от съдебния или от публичния изпълнител обезпеченият кредитор може да се присъедини въз основа на извлечение за вписан залог.”

§ 7. В чл. 39, ал. 1 думите “от регистъра” се заменят с “от съответния регистър по чл. 12”.

ПРЕХОДНА РАЗПОРЕДБА

§ 8. Започнатите, но неприключени към момента на влизане в сила на този закон производства за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 3, т. 11, 12 и 13, се прекратяват.

Законът е приет от XL Народно събрание на .....
2008 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Георги Пирински)

МОТИВИ

на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за особените залози

Предлаганите изменения и допълнения на Закона за особените залози (ЗОЗ) имат за цел подобряване на нормативната уредба на отношенията при финансиране срещу обезпечение чрез допълването ѝ в частта относно изпълнението върху заложеното имущество. В същото време предлаганите промени създават условия за усъвършенстване на регистъра на особените залози и превръщането му в съвременна електронна база данни, отговаряща на нормите и стандартите, действащи в Европейския съюз - достъпна, бърза, евтина, прозрачна и надеждна регистрация и предоставяне на своевременна и надеждна информация на обществото. Последното от своя страна ще позволи интегрирането на регистъра на особените залози в бъдещия Единен регистърен център с оглед и съгласно целите на правителствената Стратегия за създаване на Централен регистър на юридическите лица и на Електронен регистърен център в Република България.

Предлаганото със законопроекта изменение и допълнение на чл. 22 от законопроекта дава по-пълна и точна характеристика на статута на създаденото с този закон юридическо лице - Централния регистър на особените залози (ЦРОЗ). Уточнява се, че това юридическо лице е второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министъра на правосъдието.

Измененията и допълненията на чл. 24 и 27 от законопроекта са породени от необходимостта от създаване на нормативна уредба за предприемането на мерки и действия за предоставяне от ЦРОЗ на административните услуги по електронен път. Тези промени произтичат и от някои изисквания на влезлия в сила Закон за електронното управление. Целта на новата уредба е чрез осигуряване на отдалечен достъп и предоставяне на справки и удостоверения по електронен път, както и на възможност за електронно подаване на заявленията за вписване да се повиши качеството на административното обслужване, като се ускори регистърното производство и се осигури бърз и лесен достъп до информацията. По този начин ще се увеличи степента на прозрачност, предвидимост и контрол в действията на администрацията.

Предложената ал. 3 на чл. 24 е свързана с това, че когато справките се извършват чрез отдалечен достъп, лицето, извършващо проверка, има достъп не до писмените документи, въз основа на които е извършено вписването, а до техния електронен образ.

С предложената ал. 5 на чл. 27 се създава възможност за подаване по електронен път и на искания, към които следва да се приложат нотариално заверени документи.

Условията и редът, при които ще се извършват електронните услуги, ще се регламентират с изменение и допълнение на Правилника за устройството и дейността на ЦРОЗ след осигуряване на софтуерна и техническа възможност за реализирането им.

Със създаването в глава пета на чл. 25а се цели разширяване на възможността за финансиране на ЦРОЗ. По този начин ще се осигури рационален минимум от средства за по-нататъшното развитие на регистъра като база данни, съответстваща на европейските тенденции и стандарти. В същото време ще се осигури и възможност за по-голяма гъвкавост и ефективност при изграждане на административния капацитет, без да се изисква допълнителна субсидия в рамките на закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

Предмет на целенасочени действия на екипа на ЦРОЗ е повишаване нивото на административното обслужване с особен акцент върху развитието на софтуерната и техническата инфраструктура на регистъра. Ежегодната субсидия от държавния бюджет за издръжка на ЦРОЗ е недостатъчна за предприемането на ефективни стъпки в тази посока. С предвидените отчисления от събраните по този закон такси ще се осигурят необходимите средства за систематичното развитие и усъвършенстване на информационната система и комуникационната инфраструктура на регистъра за въвеждане на съвременни информационни и комуникационни технологии и надграждане на информационната система за нейното базиране в интернет. В същото време ще се създаде и възможност за осъществяване на връзка и обмен на данни с други публични регистри за нуждите на регистърното производство, за обучение на служителите и тяхното допълнително материално стимулиране.

Централният регистър на особените залози е държавна структура, реализираща значителни приходи, които пряко постъпват в държавния бюджет. Ежегодно се събират приходи, надхвърлящи в пъти разходите за дейността. През 2007 г. са събрани такси в размер 3 125 408 лв.; броят на извършените вписвания и издадените удостоверения е 78 450 при средна брутна работна заплата 453 лв. на служител и бюджет 387 120 лв. При щатна численост 31 бройки през последните две години броят на напусналите е над 20. В тази връзка осигуряването на средства, даващи възможност за системно обучение на служителите, за материално стимулиране и задържане на тези, които вече са обучени и висококвалифицирани, ще създаде предпоставки за намаляване на текучеството и за създаване на високомотивиран професионален екип.

Механизъм за формиране на собствени приходи и използването им за стимулиране на служителите, включително чрез обучение и подобряване на материално-техническата база, съществува за други подобни на ЦРОЗ структури, които администрират национална база данни.

С предлаганите промени в чл. 26 и 32 се цели хармонизиране на Закона за особените залози с принципите на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) за конкуренцията между реда за принудително изпълнение на публични вземания по ДОПК и реда за изпълнение на частни вземания.

Със законопроекта се предлага и отменяне и изменение на създадените с § 32 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС) (ДВ, бр. 108 от 2007 г.) две допълнения в ЗОЗ.

В чл. 26, уреждащ подлежащите на вписване обстоятелства по този закон, и по-конкретно в ал. 3, са създадени т. 11 – 13. С тях на практика се посочват нови обстоятелства, които досега не са подлежали на вписване в регистъра на особените залози. Тези обстоятелства съгласно т. 11 – 13 са следните:

“11. запорът и възбраната, наложени по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс;

12. съобщението за доброволно изпълнение по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс;

13. разпореждането за прекратяване на принудителното изпълнение по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.“

В чл. 32, който урежда хипотезата на пристъпване към изпълнение от страна на заложник кредитор върху заложеното имущество е създадена ал. 5:

“(5) Не се пристъпва към изпълнение, ако е вписан запор, възбрана или съобщение за доброволно изпълнение по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.”

Предлаганото със законопроекта отменяне на т. 12 и 13 и изменението на т. 11 в ал. 3 на чл. 26, както и изменянето на ал. 5 в чл. 32 се основават на следните съображения:

Отменянето на т. 12 и 13 е обосновано с оглед водещия принцип в уредбата на производството по принудително изпълнение по ДОПК, че конкуренцията на изпълнителни способности възниква в момента, в който изпълнението е насочено върху конкретно имущество на длъжника, а не срещу длъжника изобщо. В този смисъл правилото на чл. 26, ал. 3, т. 12 и 13 за вписване в регистъра на съобщенията за доброволно изпълнение по реда на ДОПК и на разпорежданията за прекратяване на принудителното изпълнение по реда на ДОПК нарушава посочения принцип, в резултат на което освен че се затормозява и практически се блокира работата на ЦРОЗ, необосновано се блокира упражняването на права от трети лица - частни обезпечени кредитори на длъжника.

Правилото на чл. 26, ал. 3, т. 11 е непрецизно - предвижда вписване на възбрана в ЦРОЗ, за което вписване компетентен регистър са службите по

вписванията към Агенцията по вписванията. Изменението на т. 11 със запазване вписването на запорите, наложени по реда на ДОПК, е с цел защита на интересите на държавата (публичния взыскател) и гарантиране включването му в списъка на привилегированите кредитори.

Следва безусловно да се има предвид, че ЦРОЗ е компетентен по отношение на вписването на особен залог и други обстоятелства, свързани с движими вещи и вземания. Поради тези съображения се предлага отменянето на т. 12 и 13 и изменението на т. 11 от чл. 26, ал. 3.

Изменението на чл. 32, ал. 5 в глава седма "Изпълнение върху заложено имущество" също е наложително. Сега действащият текст, който по своето естество е процесуално-правна норма, възпрепятства упражняването на материални права, което е недопустимо. Новият текст на чл. 32, ал. 5 преодолява една празнота в закона, която създава сериозни проблеми в практиката, като ясно урежда отношенията между кредиторите, когато върху имущество, послужило като обезпечение по този закон, се провежда индивидуално изпълнение по различни начини. По-конкретно – уреждат се правата на заложния кредитор при започнало принудително изпълнение от друг кредитор по реда на Гражданския процесуален кодекс или ДОПК. Принципът е, че заложният кредитор, вписал в регистъра пристъпване към изпълнение, има правото да изиска от всеки, насочил изпълнение върху заложеното имущество, да му го предаде, или, ако не е вписал пристъпване към изпълнение, да се присъедини към изпълнителното производство. Предложението съответства на материалноправните разпоредби за правото на обезпечения кредитор, да се удовлетвори било като сам и директно упражни заложеното си право чрез осребряване на заложеното имущество, било като се присъедини в изпълнителното производство, когато срещу заложеното имущество са започнали изпълнителни действия от съдебен или публичен изпълнител.

С тази уредба се преодолява и една празнота в ДОПК (чл. 194, ал. 3 от ДОПК) относно легитимацията на заложния кредитор по ЗОЗ при присъединяването му като взыскател в производството пред публичния изпълнител, когато върху заложеното имущество бъде вписан запор на публичния изпълнител и върху него са започнали изпълнителни действия на публичния изпълнител. Въпросът е решен в общия дух на уредбата на особения залог - либерален режим и независимост при изпълнението, гарантирани със стабилността и положителните правни последици от вписването в публичен регистър.

Законът за особените залози предвижда съобразно характера на заложеното имущество съответни регистри, поради което е и допълнението на чл. 39, ал. 1, с цел постигане на яснота относно регистъра, от който депозитарят следва да се снабди с необходимото удостоверение.

В Преходната разпоредба законопроекта предвижда започнатите, но неприключени към момента на влизане в сила на този закон производства за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 3, т. 11, 12 и 13 да се прекратят.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Сергей Станишев)

